

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу

С. О. БІЛА, К. В. СИДОРЕНКО

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ДО ВИКОНАННЯ НАСКРІЗНОГО
МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ
ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 292
«Міжнародні економічні відносини»

Київ-Одеса
Фенікс
2021

УДК 330.34: 339.9

М 54

Розробники:

Біла С. О. – доктор наук з державного управління (кандидат економічних наук), професор, заслужений економіст України, професор кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету;

Сидоренко К. В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету

Рекомендовано до друку науково-методично-редакційною радою факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету (протокол № 2 від 02.02.2021 р.)

Рецензенти:

Набок І. І. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету;

Балабанова Г. П. – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету

Біла С. О., Сидоренко К. В.

М 54 Методичні рекомендації до виконання наскрізного міждисциплінарного курсового проекту зі сталого розвитку для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» / С. О. Біла, К. В. Сидоренко ; НАУ. – Київ–Одеса : Фенікс, 2021.– 62 с.

ISBN 978-966-928-645-1

Методичні рекомендації містять мету, завдання, очікувані результати, перелік тем, порядок виконання та захисту наскрізного міждисциплінарного курсового проекту зі сталого розвитку, вимоги до оформлення та рекомендовані літературні джерела. Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання.

УДК 330.34: 339.9

ISBN 978-966-928-645-1

© Біла С. О., Сидоренко К. В., 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАПИСАННЯ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	7
ОБСЯГ, СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	13
ВИБІР ТЕМИ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	17
ПОСЛІДОВНІСТЬ ПІДГОТОВКИ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	22
НАПИСАННЯ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	24
ПОРЯДОК ЗАХИСТУ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	35
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Виконання **наскрізного міждисциплінарного курсового проєкту (НМКП) зі сталого розвитку** ставить за мету практичне втілення здобувачем вищої освіти отриманих системних знань зі сталого розвитку, використання навичок роботи з великим масивом наукової та спеціальної фахової економічної літератури та наукових і аналітичних джерел міждисциплінарного походження, великих масивів статистичної та аналітичної інформації (іншомовної та української), пов'язаної з предметом дослідження, а також – використання набутих раніше системних теоретичних знань за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини». НМКП зі сталого розвитку дозволяє здійснити систематизацію та узагальнення отриманих здобувачами раніше знань, вмінь та навичок та комплексно використати їх під час написання НМКП зі сталого розвитку.

Метою підготовки НМКП зі сталого розвитку є формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь та загальних навичок (soft-skills), необхідних для реалізації концепції сталого розвитку як на рівні міжнародних економічних відносин, так і на міждисциплінарному рівні, в усіх сферах майбутньої професійної діяльності нинішніх здобувачів НАУ. Усвідомлення здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти того, що *«сталий розвиток»* (англ. – *Sustainable Development*) – це наукова концепція, на основі якої на практиці встановлюється і досягається баланс між задоволенням сучасних потреб людства та захистом інтересів майбутніх поколінь, включно з їхньою потребою у збереженні безпечного і здорового довкілля. Відображення у НМКП зі сталого розвитку самостійних наукових розробок здобувачів щодо шляхів *досягнення балансу економічних, соціальних, екологічних, інституційних та інноваційно-технологічних компонентів з метою максимізації добробуту людини, дотримання інтересів нинішніх поколінь людства без обмеження можливостей для майбутніх поколінь досягти економічного зростання, висо-*

кого рівня добробуту та комплексного задоволення соціальних, екологічних та економічних потреб.

Завданнями під час підготовки здобувачами НМКП зі сталого розвитку є:

- розширення, систематизація, закріплення у здобувачів вищої освіти теоретичних знань, усвідомлення практичних умінь та навичок щодо розв’язання конкретних наукових, технічних та виробничих завдань, які втілюють та реалізують цілі сталого розвитку;
- розвиток навичок самоосвіти, самостійної творчої роботи в процесі виконання науково-теоретичних досліджень ролі міжнародних економічних відносин у реалізації цілей сталого розвитку;
- формування готовності здобувачів вищої освіти до самостійної наукової та аналітичної роботи в умовах ринкової економіки з урахуванням реалізації цілей сталого розвитку у майбутній професійній діяльності;
- формування у здобувачів вищої освіти системи знань щодо сутності сталого розвитку як цілісної системи, що поєднує у собі економічні, *соціальні, екологічні, інституційні та інноваційно-технологічні компоненти, що застосовуються з метою максимізації добробуту нинішніх та майбутніх поколінь людства;*
- систематизація знань, вмінь та навичок щодо шляхів досягнення балансу економічних інтересів між усіма учасниками суспільного виробництва з огляду на досягнення критеріїв сталого розвитку;
- розуміння здобувачами цілей та шляхів розв’язання системних протиріч на рівні «природа – суспільство», «екологія – економіка», між розвинутими країнами світу та країнами, що розвиваються, між багатими та бідними прошарками населення, між вже сформованими потребами людей і «розумними потребами» раціонального споживання, між цілями розвитку теперішніх та майбутніх поколінь людства;

- формування у здобувачів вищої освіти компетенції щодо використання одержаних під час виконання НМКП зі сталого розвитку знань у практичній зовнішньоекономічній діяльності України з урахуванням сучасних тенденцій модифікації системи міжнародних економічних відносин та пріоритетів досягнення сталого розвитку світового господарства в умовах невизначеності процесів економічного зростання та заострення системних протиріч глобального розвитку.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАПИСАННЯ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Під час написання НМКП зі сталого розвитку здобувач вищої освіти повинен продемонструвати рівень отриманих знань за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини» та суміжних з ними дисциплін, навички володіння методикою та методологією наукових фахових економічних та міждисциплінарних наукових досліджень та технікою проведення самостійного наукового міждисциплінарного наукового дослідження. Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має продемонструвати отримані навички та вміння давати визначення базового категоріального апарату, проводити класифікації та узагальнення, робити самостійні висновки та практично-орієнтовані пропозиції за темою дослідження НМКП зі сталого розвитку.

Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має продемонструвати вміння систематизації, логічного викладення матеріалу та вміння працювати зі статистичними, інформаційними та теоретико-методологічними (як фаховими у сфері міжнародних економічних відносин так і міждисциплінарними) науковими джерелами: науковими монографіями, статтями, аналітичними доповідями та матеріалами наукових конференцій. В процесі виконання НМКП зі сталого розвитку здобувач має самостійно робити класифікації, виокремлювати одиначне та загальне, застосовувати методи історичного та логічного, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, визначати причинно-наслідкові зв'язки, розробляти структурно-логічні схеми, робити теоретичні узагальнення, представляти статистичний матеріал у вигляді таблиць, графіків та діаграм, самостійно формулювати висновки по темі дослідження НМКП зі сталого розвитку.

Під час оцінювання НМКП зі сталого розвитку враховується не лише якість курсового проекту, характер, логіка, обґрунтованість та достовірність сформульованих здобувачем основних теоретичних положень, рівень та якість технічного оформлення курсового проекту зі сталого розвитку, але й рівень вільного володіння матеріалом, що проявляється під час **публічного захисту НМКП зі сталого розвитку**.

Під час виконання НМКП зі сталого розвитку здобувач постійно працює з науковим керівником: обговорює та узгоджує тему курсового проекту зі сталого розвитку, план курсового проекту, обговорює дискусійні питання теми, визначає пріоритети проведення міждисциплінарних досліджень системних проблем зі сталого розвитку.

Теоретико-методологічним та практичним фундаментом для виконання НМКП зі сталого розвитку для здобувачів вищої освіти виступають положення офіційного стратегічного програмного документу світового розвитку, прийнятого на Семидесятій сесії Генеральної Асамблеї ООН 18 вересні 2015 р. (Нью-Йорк): «Перетворення нашого світу: Порядок денний у галузі сталого розвитку на період до 2030 року». У «Порядку денному...» було визначено 17 (сімнадцять) стратегічних глобальних цілей та 169 конкретизованих завдань, щодо їх виконання на період до 2030 р. Всі 17 цілей сталого розвитку мають комплексний характер і забезпечують збалансованість трьох компонентів сталого розвитку: економічного, соціального та екологічного. **До основних цілей сталого розвитку, яких мають дотримуватися всі країни світу – члени ООН, відносять:**

Ціль 1. Подолання бідності у всіх її формах та усюди.

Ціль 2. Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства.

Ціль 3. Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх в будь-якому віці.

Ціль 4. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх.

Ціль 5. Забезпечення тендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчаток.

Ціль 6. Забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів і санітарії для всіх.

Ціль 7. Забезпечення спільного доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх.

Ціль 8. Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх.

Ціль 9. Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій та сталій індустріалізації та інноваціям.

Ціль 10. Скорочення нерівності всередині країн та між ними.

Ціль 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів.

Ціль 12. Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва.

Ціль 13. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками.

Ціль 14. Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку.

Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та припинення процесу втрати біорізноманіття.

Ціль 16. Сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях.

Ціль 17. Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку

Тематика наскрізного міждисциплінарного курсового проєкту повинна відповідати цілям сталого розвитку. За поданням кафедр в Університеті формується каталог тем наскрізного міждисциплінарного курсового проєкту зі сталого розвитку.

Здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які переведені на 2 курс, обирають тему курсового проєкту з каталогу НАУ (та/або випускової кафедри), керуючись при цьому власним інтересом до теми, не прив'язуючись до спеціальності, на якій навчаються, і закріплюють її за собою через електронну заяву, яка розміщена на сайті НАУ. Робота над НМКП зі сталого розвитку триває три семестри (3–5). В кінці кожного семестру на випусковій кафедрі – у т. ч. на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу Факультету міжнародних відносин (ФМВ) НАУ, підводяться підсумки щодо виконання здобувачем НМКП зі сталого розвитку та пропонуються заходи активізації роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти над курсовим проєктом зі сталого розвитку.

Захист НМКП зі сталого розвитку проводиться в кінці 5-го семестру – публічно, на засіданні спільної міжкафедральної комісії, до складу якої входять провідні науковці та викладачі НАУ, стейкхолдери та майбутні роботодавці (за згодою). Крім об'єктивного оцінювання результатів НМКП зі сталого розвитку, спільна міжкафедральна комісія може рекомендувати найкращі розробки здобувачів вищої освіти до подання їх на розгляд до «Інкубатора стартапів та інноваційних ідей» НАУ з метою їх подальшої практичної реалізації.

Під час виконання здобувачами вищої освіти НМКП зі сталого розвитку основну увагу слід приділяти:

- висвітленню міждисциплінарних системних проблем та міждисциплінарних аспектів сталого розвитку, що розкривають зміст, теоретичні та практичні аспекти, а також – представляють світовий досвід їх вирішення відповідно до цілей досягнення сталого розвитку;
- дослідженню та теоретичному обґрунтуванню національних особливостей, вивченню специфіки практичного досвіду окремих країн світу щодо розвитку об'єкту теми курсового проєкту зі сталого розвитку;
- висвітленню місця та ролі України у розв'язанні системних проблем досягнення цілей сталого розвитку;

- визначенню сильних та слабких позицій міжнародного економічного співробітництва України та трендів розвитку української економіки, її соціальної та екологічної сфери щодо реалізації цілей сталого розвитку;
- виявленню шляхів підвищення конкурентоспроможності української економіки, соціальної та екологічної сфери у глобальному середовищі з огляду на реалізацію цілей сталого розвитку (відповідно до обраної здобувачем тематики НМКП зі сталого розвитку).

Науковий керівник (викладач кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу ФМВ НАУ) консулює здобувача вищої освіти в процесі складання плану НМКП зі сталого розвитку, постійно здійснює контроль за виконанням здобувачем курсового проекту, систематично проводить консультації та перевіряє текст готового курсового проекту; проводить нормоконтроль оформлення курсового проекту, а на останньому етапі роботи над курсовим проектом – складає відгук на НМКП зі сталого розвитку та може брати персональну участь у роботі засідання спільної міжкафедральної комісії під час захисту НМКП зі сталого розвитку.

Процес виконання НМКП зі сталого розвитку.

Процес опрацювання матеріалів, підготовки тексту курсового проекту та захисту НМКП зі сталого розвитку складається з ряду послідовних та узгоджених між собою етапів:

- вибір теми та узгодження її з науковим керівником;
- підбір та опрацювання літератури, а також – фахових / міждисциплінарних інформаційних джерел;
- підбір статистичного та аналітичного матеріалу на міждисциплінарному рівні;
- вивчення вимог щодо підготовки та оформлення НМКП зі сталого розвитку;
- опрацювання фахової та міждисциплінарної наукової, аналітичної та статистичної літератури за темою дослідження сталого розвитку;
- підготовка, написання та оформлення НМКП зі сталого розвитку, у т.ч. формулювання самостійних висновків

- та оформлення списку використаної літератури за стандартами МОН України;
- підготовка тез доповіді та презентації за темою курсового проекту для захисту НМКП зі сталого розвитку;
 - прилюдний захист НМКП зі сталого розвитку на засіданні спільної міжкафедральної комісії, до складу якої входять провідні науковці та викладачі НАУ, стейкхолдери та майбутні роботодавці.

ОБСЯГ, СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Структура НМКП зі сталого розвитку повинна містити:

- вступну частину;
- основну частину;
- додатки (при необхідності);
- ілюстративний матеріал;
- графічна частина (при необхідності);
- презентація.

Вступна частина НМКП зі сталого розвитку повинна містити такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- анотацію та перелік ключових слів (українською та англійською), у т.ч. обсяг тексту однієї анотації – 10–15 речень, де яких має бути відображено основні здобутки виконаного здобувачем курсового проєкту зі сталого розвитку; перелік ключових слів – 10–15 слів (Взірець титульного аркушу та анотації – див. «Додаток В»);
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (при необхідності).

Основна частина НМКП зі сталого розвитку повинна містити такі структурні елементи:

- вступ;
- суть проєкту;
- висновки;
- перелік літературних джерел;
- додатки (при необхідності).

Обсяг основної частини курсового проєкту зі сталого розвитку (суть проєкту) повинен дорівнювати у діапазоні **65–75 сторінок**. У списку літератури іноземні джерела (включно із офіційними сайтами міжнародних інституцій та організацій) мають складати **не менше 30%** від загальної кількості джерел.

З огляду на **специфіку виконання наскрізного міждисциплінарного курсового проєкту (НМКП) зі сталого розвитку**, його тісний зв'язок з сучасною практикою розвитку системи міжнародних економічних відносин, а також – економічних, екологічних, соціальних, інноваційних та науково-технічних процесів, **у переліку літературних джерел рекомендується представляти:** аналітичні доповіді, підготовлені авторитетними міжнародними інституціями та організаціями (ООН, Світовим Банком, МВФ, а також – міжнародними інституціями та громадськими організаціями, які опікуються питаннями сталого розвитку); матеріали світових рейтингових агентств; матеріали експертів – фахівців, представників топ-менеджменту ТНК та ін. практиків; доповіді лауреатів Нобелівської премії та наукові роботи провідних світових вчених у сфері досліджень проблематики сталого розвитку. У переліку літературних джерел мають бути представлені як традиційні наукові джерела: монографії, статистичні та аналітичні звіти та доповіді, так і наукові статті, оприлюднені у наукових та науково-практичних журналах; матеріали наукових форумів, наукових фахових та міждисциплінарних міжнародних та всеукраїнських, вузівських конференцій; наукові есе як іноземних так і українських вчених та практиків-аналітиків тощо.

Особливу увагу у переліку літературних джерел слід приділити нормативно-правовим актам, Директивам ЄС, міжнародним / національним законам та підзаконним актам, стратегіям та іншим офіційним документам, у т.ч. – Законам України, програмним документам та стратегіям сталого розвитку, розробленим та прийнятим як міжнародними організаціями, так і на рівні національного законодавства окремих країн світу (у т.ч. – України) та інтеграційних угруповань країн світу (ЄС та ін.). Рекомендується вказувати у переліку літературних джерел Укази Президента України а також – основні

нормативно правові документи та нормативно-правові акти міністерств, відомств Кабінету міністрів України, Верховної Ради України які стосуються теми дослідження НМКП зі сталого розвитку.

На кафедрі міжнародних економічних відносин і бізнесу ФМВ НАУ висуваються наступні вимоги до структури та оформлення НМКП зі сталого розвитку:

Зміст НМКП зі сталого розвитку має бути складним та логічно розкривати зміст теми.

Зміст НМКП зі сталого розвитку містить наступні складові.

Вступ.

Основна частина (суть проекту), що має складатися з **2-х розділів** із виділенням підрозділів /параграфів розділу (по 3 – (рідше по 4) параграфи у кожному розділі). Обсяг кожного розділу – орієнтовно 30–35 стор.

Висновки до кожного розділу (обсягом до 1 сторінки).

Висновки (загальні) до курсового проекту зі сталого розвитку, в цілому – від 3-х до 5-ти сторінок.

Перелік літературних джерел, з яких не менше 30% мають бути іноземні джерела.

Додатки (за необхідності). У Додатках мають бути представлені великі за обсягом таблиці, графіки, діаграми, порівняльні таблиці, SWOT-аналіз та ін. статистичний, аналітичний, графічний матеріал, що ілюструє зміст НМКП зі сталого розвитку.

До НМКП зі сталого розвитку висувається ряд уніфікованих вимог, основними з яких є:

- цілеспрямованість у розв'язанні завдань, що поставлені перед здобувачем вищої освіти;
- відповідність НМКП зі сталого розвитку сучасним умовам господарювання;
- чіткість структури та логічність викладання матеріалів;
- переконливість аргументації та доказовість висновків;
- лаконічність формулювань;
- узагальнення результатів та обґрунтованість пропонуваніх практичних рекомендацій у сфері реалізації цілей сталого розвитку та ін.

Наскрізний міждисциплінарний фаховий курсовий проєкт зі сталого розвитку за своїм обсягом і змістом не повинен дублювати майбутній дипломний проєкт бакалавра.

З метою наближення НМКП зі сталого розвитку до реальних умов виробництва, завдання курсового проєкту доцільно пов'язувати з роботою здобувачів вищої освіти під час технологічних і виробничих практик, а для осіб, що навчаються без відриву від виробництва, з їх роботою на виробництві.

ВИБІР ТЕМИ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Тематика наскрізного міждисциплінарного курсового проєкту зі сталого розвитку визначається кафедрою міжнародних економічних відносин і бізнесу ФМВ НАУ і оприлюднюється у кафедральних стендових розробках, у «Методичних рекомендаціях до виконання наскрізного міждисциплінарного курсового проєкту зі сталого розвитку для добувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», у інших кафедральних та загальноуніверситетських інструктивних матеріалах до виконання курсових проєктів та в каталозі тематики наскрізного міждисциплінарного курсового проєкту зі сталого розвитку на сайті НАУ.

Перелік тем НМКП зі сталого розвитку затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу ФМВ НАУ, протокол від 3.09.2020 р. № 11.

Здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» пропонуються наступні теми для виконання НМКП зі сталого розвитку:

1. Роль авіації у досягненні цілей сталого розвитку.
2. Соціально-економічні проблеми сталого розвитку міжнародного авіаційного бізнесу та шляхи їх вирішення: світовий досвід.
3. Маркетингові стратегії сталого розвитку міжнародних аеропортів: світовий досвід.
4. Забезпечення сталого розвитку аеропортової інфраструктурної системи: досвід України та країн-лідерів світового розвитку.
5. Світовий досвід сталого розвитку авіаційної інфраструктури.

6. Роль міжнародних авіаційних організацій у забезпеченні сталого розвитку авіаційної галузі.
7. Стратегічні пріоритети сталого розвитку авіаційного виробництва та інфраструктури авіаційної галузі в країнах світу.
8. Інноваційні технології декарбонізації та переходу до сталого розвитку авіаційної галузі та космічної сфери в країнах світу.
9. Роль Інтернет-економіки у забезпеченні сталого розвитку авіаційної сфери: світовий досвід.
10. Стратегічні пріоритети сталого розвитку сектору авіаційних послуг у ХХІ ст.
11. Стратегії подолання бідності, вирішення проблеми голоду, забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку сільського господарства у світовій економіці.
12. Роль освіти у реалізації соціальної складової стратегій сталого людського розвитку та забезпеченні гендерної рівності: світовий досвід.
13. Стратегії сталого розвитку у сфері раціонального використання природних ресурсів та водопостачання, забезпечення стійких моделей споживання і виробництва в країнах світу.
14. Стратегії сталого розвитку «розумних міст» та урбанізованих територій у світовій економіці.
15. Роль цифрової та циркулярної економіки, технологій «Індустрії 4.0» у реалізації стратегій сталого розвитку, протидії кліматичним змінам та глобальному потеплінню: світовий досвід.
16. Роль міжнародного економічного співробітництва у реалізації стратегій сталого розвитку енергетичного сектору в країнах світу.
17. Особливості та індикатори економічного, екологічного та соціального вимірів сталого розвитку в умовах глобальних трансформацій.
18. Інституційне забезпечення сталого розвитку економіки України.

19. Формування моделі стійкого економічного розвитку в умовах конкурентоспроможності.
20. Проблеми сталого розвитку індустріалізації та інновацій.
21. Україна у глобальних вимірах сталого розвитку.
22. Інноваційно-технологічне забезпечення сталого розвитку економіки України.
23. Особливості Стратегії сталого розвитку «Україна – 2030».
24. Розвиток інтелектуальної власності як умова сталого розвитку держави.
25. Інтеграція сталого розвитку у діяльність підприємств.
26. Використання інформаційних технологій для забезпечення цілей сталого розвитку.
27. Розвиток та впровадження цифрових технологій у процесі реалізації цілей сталого розвитку.
28. Використання штучного інтелекту в умовах забезпечення сталого розвитку держави.
29. Банківська міжнародна система як фактор сталого розвитку держави.
30. Світовий досвід державної підтримки малого бізнесу в умовах сталого розвитку.
31. Взаємодія держави і бізнесу як інструмент реалізації концепції сталого розвитку в країнах, що розвиваються.
32. Цифрова трансформація бізнесу як інституціональний фактор сталого розвитку країни (на прикладі конкретної країни).
33. Корпоративна соціальна відповідальність і сталий розвиток міжнародного бізнесу.
34. Тенденції розвитку системи оподаткування як інструменту політики сталого розвитку малого і середнього бізнесу (на прикладі 2–3-х країн).
35. Зміцнення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.
36. Екологічна складова сталого розвитку країн світової спільноти.
37. Проблеми сталого розвитку якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх.

38. Роль МЕВ у формуванні сталого розвитку світового господарства.
39. Вплив реалізації концепції сталого розвитку на інтенсифікацію міжнародного бізнесу.
40. Глобальні інноваційні мережі як фактор стійкого розвитку країн світу.
41. Зелені інвестиції як форми міжнародного фінансування проектів сталого розвитку.
42. Сталий розвиток як основа зростання національної економіки: проблеми, шляхи вирішення.
43. Міжнародні фінансові ресурси для реалізації цілей сталого розвитку.
44. Пріоритетні напрями та принципи реалізації державної політики щодо забезпечення сталого розвитку економіки України.
45. Тенденції розвитку та впровадження цифрових технологій для реалізації цілей сталого розвитку.
46. Нові інструменти для фінансування сталого розвитку в ЄС та у світі.

У процесі вибору теми для написання НМКП зі сталого розвитку здобувач вищої освіти повинен враховувати наступне:

- актуальність теми курсового проєкту на сучасному (короткостроковому) етапі, розуміння її актуальності у середньостроковому та довгостроковому часовому періоді для країн світу та для України як учасниці міжнародних економічних відносин та сталого розвитку світового господарства;
- можливість подальших наукових досліджень здобувачем обраної теми курсового проєкту, у т.ч. для самостійного написання тез доповідей до науково-практичних конференцій, наукових статей за темою дослідження;
- відповідність тематики НМКП зі сталого розвитку сучасним тенденціям розвитку світового господарства та практиці міжнародних економічних відносин.

Не допускається виконання НМКП зі сталого розвитку з однакової теми двома здобувачами однієї групи одночасно. Натомість, тема може бути *спорідненою*, якщо обрана проблематика досліджується для різних суб'єктів міжнародних економічних відносин (країн, компаній, регіонів, організацій, фірм).

Здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» надається право самостійно обирати тему НМКП зі сталого розвитку із переліку затвердженої кафедрою тематики. Практика підготовки курсових проєктів доводить, що напередодні вибору теми НМКП зі сталого розвитку здобувач вищої освіти має самостійно ознайомитись зі спеціальною літературою за обраним напрямком дослідження, підібрати відповідні тематиці дослідження сталого розвитку статистичні та аналітичні матеріали та джерела пошуку даних.

Рекомендований список офіційних сайтів міжнародних організацій, інституцій та українських органів влади, діяльність яких пов'язана зі сталим розвитком, а також – рекомендована література за напрямом «Сталий розвиток» представлена у «Додатку А» та «Додатку Б» даних методичних рекомендацій.

ПОСЛІДОВНІСТЬ ПІДГОТОВКИ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Зміст НМКП зі сталого розвитку має повною мірою розкривати тему обраного здобувачем вищої освіти наукового дослідження.

Взірець титульної сторінки НМКП зі сталого розвитку та взірець анотацій (українською та англійською) представлено у «Додатку В».

Взірець змісту НМКП зі сталого розвитку представлено у «Додатку Г».

Робота над НМКП зі сталого розвитку триває три семестри навчання здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: 3–5 семестри.

Впродовж 3 семестру здобувач вищої освіти ознайомлюється з тематикою курсових проєктів зі сталого розвитку, обирає тему НМКП зі сталого розвитку та самостійно опрацьовує літературу за обраною темою; вивчає теорії, концепції, формує та опрацьовує базу літературних джерел, збирає статистичні дані за темою курсового проєкту, складає зміст (план). Одночасно з цим здобувач збирає та самостійно опрацьовує матеріал для підготовки «чорнового варіанту» рукопису першого розділу НМКП зі сталого розвитку, збирає та попередньо оформлює у таблиці та ілюстративний матеріал статистичні дані за обраною темою НМКП зі сталого розвитку.

Впродовж 4 семестру здобувач вищої освіти опрацьовує новий матеріал та доопрацьовує «чорновий варіант» першого розділу НМКП зі сталого розвитку, який подається науковому керівнику для перевірки наприкінці четвертого семестру навчання у бакалавраті під час підготовки курсового проєкту зі сталого розвитку. Одночасно з цим здобувач збирає та опрацьовує матеріал для підготовки «чорнового варіанту» другого розділу

НМКП зі сталого розвитку. Після перевірки науковим керівником тексту першого розділу курсового проекту здобувач вносить правки та остаточно доопрацьовує перший розділ НМКП зі сталого розвитку.

Впродовж 5 семестру здобувач вищої освіти готує «чорновий варіант» другого розділу НМКП зі сталого розвитку, який подається науковому керівнику для перевірки у середині п'ятого семестру навчання на бакалавраті. Після отримання зауважень та рекомендацій від наукового керівника щодо змісту тексту другого розділу НМКП зі сталого розвитку здобувач його доопрацьовує у робочому порядку, а також готує статистичний та ілюстративний матеріал до другого розділу та Додатки до курсового проекту зі сталого розвитку в цілому.

До кінця п'ятого семестру навчання на бакалавраті здобувач вищої освіти доопрацьовує всі зауваження наукового керівника щодо змісту тексту НМКП зі сталого розвитку, пише висновки, вступ, анотацію, готує «Додатки» та «Перелік літературних джерел», оформлює курсовий проект зі сталого розвитку відповідно до вимог «Методичних рекомендацій до виконання наскрізного міждисциплінарного курсового проекту зі сталого розвитку для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» та проходить нормоконтроль оформлення курсового проекту у наукового керівника. До захисту НМКП зі сталого розвитку здобувач готує презентацію курсового проекту та коротку доповідь по темі курсового проекту (до 10 хвилин) для виступу перед членами спільної міжкафедральної комісії, на засіданні якої відбудеться захист НМКП зі сталого розвитку.

Захист НМКП зі сталого розвитку проводиться наприкінці 5-го семестру публічно, на засіданні спільної міжкафедральної комісії НАУ, до складу якої входять провідні науковці та викладачі НАУ, стейкхолдери та майбутні роботодавці (за згодою). Крім об'єктивного оцінювання результатів курсового проекту зі сталого розвитку, спільна міжкафедральна комісія може рекомендувати найкращі розробки подати до «Інкубатора стартапів та інноваційних ідей» НАУ для їх подальшої практичної реалізації.

НАПИСАННЯ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Написання НМКП зі сталого розвитку має певну послідовність.

Вступ НМКП зі сталого розвитку рекомендується писати після того, як основна частина курсового проєкту зі сталого розвитку буде, в основному, готова. Це пов'язано з тим, що під час підготовки НМКП зі сталого розвитку може відбутися певна корекція плану, що вплине і на редакцію завдань курсового проєкту. Вступ, текст розділів та висновки до курсового проєкту вичитуються та редагуються здобувачем вищої освіти до моменту завершення підготовки остаточного варіанту НМКП зі сталого розвитку. **(Взірець вступу – див. «Додаток Д»)**. Як правило, вступ курсового проєкту за обсягом становить 2–3 сторінки. У вступі обґрунтовується актуальність теми, визначається мета та основні завдання курсового проєкту; визначається об'єкт та предмет НМКП зі сталого розвитку. У вступі слід представити перелік вчених, які вивчали проблематику теми курсового проєкту – іноземних та українських. Слід вказати наукові методи які застосовувалися під час дослідження теми, визначити інформаційну базу та структуру курсового дослідження, див. «Додаток Д».

У вступі слід вказати: актуальність теми, мету дослідження, завдання дослідження, об'єкт та предмет, методологію дослідження, інформаційну базу дослідження, структуру НМКП зі сталого розвитку.

Вступ: Актуальність теми курсового проєкту має коротко відображати роль та місце проблеми сталого розвитку у системі міждисциплінарних досліджень та у системі міжнародних економічних відносин. **Мета** – це уявне, ідеальне визначення, що передбачає результати дослідницької діяльності, кінцевий підсумок, результат підготовки тексту курсового проєкту: фор-

мулювання мети тісно корелюється з темою НМКП зі сталого розвитку. **Об'єкт дослідження** НМКП зі сталого розвитку – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для дослідження. **Предмет дослідження** НМКП зі сталого розвитку міститься у межах об'єкта, пов'язаний з теоретичними та практичними питаннями функціонування системи міжнародних економічних відносин та іншими міждисциплінарними питаннями суспільного розвитку. Предмет дослідження НМКП зі сталого розвитку тісно пов'язаний з темою курсового проекту, яка зазначається на титульному аркуші (див. «Додаток Д»).

У першому розділі НМКП зі сталого розвитку має бути висвітлена теорія питання, представлено структурно-логічні схеми; надано класифікації та визначено структуру предмету дослідження курсового проекту; розглянуто роль державних та міжнародних інститутів у регулюванні та розвитку предмету та об'єкту дослідження НМКП зі сталого розвитку. Матеріал, що викладається у першому розділі НМКП зі сталого розвитку відображає теоретичні аспекти проблеми, що розглядається, є теоретичною основою для подальшого наукового дослідження усієї теми. У першому розділі викладаються наукові концепції, теорії, аналізуються етапи розвитку проблеми, надаються класифікації. Вагому роль у першому розділі слід приділити характеристиці діяльності міжнародних інститутів, міжнародних економічних та фінансових організацій, що опікуються проблематикою сталого розвитку відповідно до теми НМКП. Також доцільно визначити базові тренди розвитку світового господарства за темою дослідження. Отже, у першому розділі НМКП зі сталого розвитку розглядається сутність теорії та складові елементи предмету курсового проекту зі сталого розвитку.

У другому розділі НМКП зі сталого розвитку рекомендується представити та розглянути практичні аспекти, узагальнити світовий досвід, досвід розвинутих країн світу та країн, що розвиваються, у т.ч. – України у сфері вирішення проблем сталого розвитку. Зокрема, під час підготовки матеріалів другого розділу НМКП зі сталого розвитку доцільно розглянути світовий досвід вирішення проблеми курсового дослідження, під-

твердити узагальнення роботи статистичними та аналітичними даними, експертними оцінками. Рекомендується провести економічний аналіз, використати економіко-математичні прийоми дослідження або – SWOT-аналіз одного з конкретних питань курсового дослідження. У другому розділі широко використовуються нормативно-правові документи (у т. ч. закони); матеріали науково-практичних конференцій; результати аналітичних та експертних досліджень тощо. Важливе місце у другому розділі курсового проекту мають займати узагальнення щодо дії механізмів та інструментів сталого розвитку відповідно до теми курсового дослідження. У другому розділі визначаються стратегічні пріоритети сталого розвитку на основі узагальнення світового досвіду та досвіду господарювання країн світу. У другому розділі рекомендується розглянути український досвід вирішення наукової проблеми, що розглядається у НМКП зі сталого розвитку, дослідити міжнародне економічне співробітництво України та інших країн світу для вирішення означених проблем. Наприкінці другого розділу формулюються пропозиції, узагальнення, визначаються стратегічні пріоритети вирішення проблематики НМКП зі сталого розвитку за участі України в системі міжнародних економічних відносин та на міждисциплінарному рівні.

Розподіл тексту курсового проекту на 1 та 2 розділи та на параграфи у розділах – має бути пропорційним.

Статистичні дані, представлені у першому та другому розділах НМКП зі сталого розвитку доцільно представити у вигляді таблиць, графіків, рисунків та діаграм, а за умови їх великого обсягу (розміру таблиць та рисунків) – розміщувати у **Додатках** до НМКП зі сталого розвитку.

Висновки. Після підготовки двох розділів курсового проекту здобувач готує **короткі висновки (до 1 сторінки) до кожного розділу та загальні висновки (3–5 сторінок) до усього НМКП зі сталого розвитку.**

Висновки НМКП зі сталого розвитку мають логічно завершувати та представляти проведені здобувачем міждисциплінарні наукові дослідження. Висновки мають у узагальненому вигляді відображати основні здобутки, класифікації, систематизації по

темі НМКП зі сталого розвитку. У висновках мають бути коротко та змістовно обґрунтовані основні тренди та визначено стратегічні пріоритети вирішення наукової проблеми, що розглядалася у НМКП зі сталого розвитку.

Висновки курсового проєкту мають бути логічними, обґрунтованими, достовірними, зроблені здобувачем самостійно. Висновки до курсового проєкту логічно представляють собою короткі відповіді на питання, представлені у плані.

Висновки повинні бути самостійно сформульовані здобувачем, чіткими, достовірними, ємними за змістом, конкретними і впливати з викладеного у курсовому проєкті матеріалу. У висновках мають бути представлені кінцеві результати НМКП зі сталого розвитку. У загальних висновках слід представити аналіз стратегічних пріоритетів, визначити шляхи комплексного, практичного вирішення проблеми та надати конкретні пропозиції щодо розв'язання системних проблем, які були досліджені у НМКП зі сталого розвитку.

Після завершення роботи над НМКП зі сталого розвитку здобувач оформлює «Додатки» та «Перелік літературних джерел».

Взірець оформлення «ДОДАТКІВ» у НМКП зі сталого розвитку щодо таблиць, графіків, структурно-логічних схем та ін. графічного та ілюстративного матеріалу представлено у «Додатку Е». Приклад щодо оформлення структурно-логічних схем представлено у «Додатку Ж». Приклад оформлення SWOT-аналізу представлено у «Додатку З» даних методичних вказівок з підготовки НМКП зі сталого розвитку.

Взірець оформлення «Переліку літературних джерел» представлено у «Додатку К» даних методичних вказівок з підготовки НМКП зі сталого розвитку. **Список «Переліку літературних джерел» подається в порядку їх цитування по тексту** НМКП зі сталого розвитку.

Після перевірки підготовленого здобувачем вищої освіти першого варіанту НМКП зі сталого розвитку науковим керівником (викладачем кафедри міжнародних економічних відносин

і бізнесу), здобувач виправляє та доопрацьовує текст курсового проєкту, вносить до тексту змістовні корективи та редакційні правки, редагує текст та остаточно технічно оформлює текст НМКП зі сталого розвитку відповідно до кафедральних вимог, представлених у даних Методичних рекомендаціях. У курсовому проєкті (за необхідності), здобувач може застосовувати перелік загальноприйнятих скорочень та загальноживаних у науковому середовищі термінів, що виносяться на окрему сторінку – перед змістом (планом) курсового проєкту. Здобувач оформлює зміст курсового проєкту, титульний лист. НМКП зі сталого розвитку має бути написана грамотно, державною – українською мовою. Виключення щодо мови написання НМКП зі сталого розвитку є можливим для іноземних здобувачів, що навчаються на кафедрі, за умови погодження цього питання із завідувачем кафедри та прийняття спільного рішення на засіданні кафедри.

Увага! Під час написання НМКП зі сталого розвитку категорично **не рекомендується використовувати емоційні словосполучення, фрази та прийоми, які використовують журналісти та блогери у соціальних мережах та у публікаціях «жовтої преси».** Не дозволяється використовувати **неперевірені статистичні та аналітичні дані, взяті з сумнівних з позицій достовірності наукового аналізу інформаційних Інтернет-джерел.**

Для підтвердження об'єктивності викладення матеріалу курсового проєкту слід після цитат, таблиць, графіків та рисунків, після використання статистичного матеріалу та експертних оцінок вказувати джерело їх походження (літературні та наукові джерела); у т.ч. використовувати наступні фрази: «за повідомленням», «на думку ... вченого...», «за даними ... », «за експертними оцінками...» та ін., конкретизуючи джерело інформації у квадратних дужках, наприклад: [5, с. 67; 56, с. 8–9] або одне джерело [46].

Вимоги до оформлення НМКП зі сталого розвитку.

Текст має бути виконаний машинописним способом або з використанням комп'ютерної техніки на одній стороні стандартного аркуша білого паперу (А4, 210 x 297 мм). Великі табли-

ці й ілюстрації можуть бути представлені у **Додатках** (формат А3, А4). Курсовий проєкт має бути переплетеною з прошиванням аркушів або подана на перевірку у «скорозшивачі».

При друкуванні НМКП зі сталого розвитку дотримуються наступних вимог:

Технічні параметри сторінки: «Разметка страницы». Поля: зверху й знизу – 20 мм; праворуч та ліворуч – 20 мм. Гарнітура шрифту – Times New Roman (Сур), кегль – 14, колір друку – чорний, міжстроковий інтервал – полуторний при друкуванні на комп'ютері. Щільність тексту повинна бути рівномірною (без розріджень і ущільнень).

Технічні параметри щодо форматування тексту. «Абзац: Оступ: справа – 0; слева – 0; Интервал: перед – 0; После – 0; Первая строка: Отступ – первая строка – 1,25 см; Интервал – междустрочный – 1,5».

Текст НМКП зі сталого розвитку не слід перевантажувати маркерами, курсивом, внутрішніми заголовками, іншими шрифтами; зазвичай текст має бути одноманітним/стандартним. Заголовки структурних частин курсового проєкту «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ» друкують тим же кеглем але більшими (заголовними) літерами й **вирівнюють по центру** сторінки. Заголовки підрозділів друкують із абзацного відступу (по центру сторінки не вирівнюють) маленькими літерами (крім першої великої літери). Крапка наприкінці заголовку не ставиться. Якщо заголовок складається з двох речень, то їх розділяють крапкою. Переноси слів у заголовках не дозволяються.

Першою сторінкою НМКП зі сталого розвитку є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. **На титульному аркуші номер сторінки не ставлять**, на наступних сторінках номер проставляють у правому нижньому куті сторінки без крапки в кінці (зразок титульного листа та анотації (українською та англійською) наведено у «Додатку В»). **Зміст та вступ** НМКП зі сталого розвитку оформлюється згідно з прикладом, наведеним у «Додатку Г» та у «Додатку Д»

Структурні частини НМКП зі сталого розвитку – зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, перелік літературних джерел не мають порядкового номеру. Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини курсового проєкту нумерують звичайним чином. Не нумерують заголовки, тобто **не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ».**

Розділи позначають порядковими номерами римськими (**I, II**) або арабськими цифрами (1, 2, 3). Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи позначають номером розділу і підрозділу через крапку (1.1., 1.2. або 2.1.; 2.2., 2.3. та ін.), після останньої цифри ставиться крапка. У тому ж рядку ставиться і підзаголовок підрозділу.

За умови набору на комп'ютері прийнято виділяти структурні частини й заголовки **жирним шрифтом**. Відстань між заголовками розділу і підрозділу курсового проєкту повинна дорівнювати одному пропущеному рядку при наборі на комп'ютері. Відстань між заголовками і текстом повинна дорівнювати одному пропущеному рядку.

Викладення тексту кожного розділу, а також вступу і висновків слід починати з нової сторінки. Кожний абзац тексту починається з «червоного рядка». Абзац – 1, 25 мм від лівого краю тексту. Скорочення слів у тексті, крім загальноприйнятих, не припускаються. Для використання скорочень здобувач має перший раз застосувати словосполучення повністю та надати у дужках його скорочення (наприклад: «міжнародні економічні відносини (МЕВ)»).

Таблиці, формули, рисунки (діаграми, графіки, структурно-логічні схеми тощо) та підпункти нумеруються усередині кожного розділу. Наприклад, Рис. 1.1, Таблиця 2.3, формула 2.2 та інше. Слово «Таблиця» пишеться без скорочень, а слово «рисунок» скорочується «Рис. 1.2.». Слово «Таблиця» пишеться праворуч на початку таблиці. Рядком нижче по центру зазначається назва таблиці. Ілюстрації й таблиці варто розміщувати нижче по тексту відразу після згадування або на наступній сторінці. Великі таблиці та рисунки рекомендується розміщувати

у **Додатках** (якщо таблиця або рисунок займає більше половини сторінки, доцільно виносити його у Додатки). Приклад – див. «Додаток Е», «Додаток Ж», «Додаток З».

Нумерація ілюстративного матеріалу.

Для кожного розділу НМКП зі сталого розвитку нумерація таблиць та рисунків має відповідати номеру розділу та йти по порядку розташування у розділі.

Наприклад, для розділу 1: Рис. 1.1.; Таблиця 1.1.; рис. 1.2.; рис. 1.3.; Таблиця 1.2.; Таблиця 1.3.; Таблиця 1.4.

Наприклад, для розділу 2: Рис. 2.1.; Таблиця 2.1.; Таблиця 2.2.; Таблиця 2.3.; Таблиця 2.4.; Рис. 2.2. та ін.

Взірці оформлення таблиць та рисунків, інших ілюстративних матеріалів курсового проекту – див. «Додаток Е», «Додаток Ж», «Додаток З».

Таблиця оформлюється (**взірець таблиць та рисунків – див. Додаток Е**: гарнітура шрифту – Times New Roman (Cyr), кегль – 12 (чи 14), міжстроковий інтервал – одинарний.

Таблиця 1.1

Назва таблиці

Головка ↗ *↖ Заголовки граф ↘*

	<i>Підзаголовки граф</i>			
	<i>← →</i>			
<i>Рядки ↓</i>				

↑ Боковик
(заголовки рядків)
↖ Графи ↘
(колонки)

Джерело: [6].

Слово «Рис.» пишеться з нового абзацу зліва під малюнком. На наступному рядку пишеться слово «Джерело: вказується джерело» і у квадратних дужках, номер джерела, розміщений у списку використаних джерел (*приклад* – назва джерела [25], вказується номер джерела за списком використаних джерел.

Формули у курсовому проєкті (якщо використовуються) розміщуються посередині рядка, у самому кінці рядка справа пишеться номер формули у круглих дужках (1.1). Перша цифра означає номер розділу, до якого відноситься формула, а друга – порядковий номер формули у розділі.

При написанні НМКП зі сталого розвитку здобувач вищої освіти має посилатися на наукові джерела, статистичні матеріали тощо, дані з яких наводяться у курсовому проєкті. За точність посилок відповідальність несе автор курсового проєкту. Посилання слід на останні видання та публікації (**посилання на статистичні та аналітичні джерела понад три-чотири роки тому НА МОМЕНТ НАПИСАННЯ курсового проєкту вважаються застарілими. За виключенням надання динамічного ряду статистичних даних для порівняння економічної динаміки/ситуації**). Такі вимоги щодо року видання не стосуються фундаментальних наукових праць відомих у світі вчених.

Під час використання матеріалів з монографій, наукових статей, інших наукових джерел з великою кількістю сторінок, у посиланні на джерело слід точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання у курсовому проєкті. Посилання у тексті курсового проєкту слід зазначати порядковим номером за переліком посилок, виділення двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [11–17]...» або «...[14, с. 15]...». Посилання на формули вказують порядковим номером формули у дужках, наприклад «... у формулі (2.1)». На всі таблиці повинні бути посилання у тексті: наприклад, «...у Таблиці 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: **«див. Таблиця 1.3»**.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншо-

го друкованого твору слід наводити цитати. Наукова етика потребує точно відтворювати цитований текст та подавати його у «лапках». **У курсовому проєкті рекомендується наводити структурно-логічні схеми (див. «Додаток Ж»), застосувати методику економіко-математичного моделювання для визначення причинно-наслідкових зв'язків та залежностей між процесами та явищами, що пов'язані з питаннями сталого розвитку та їх проявами у світовому господарстві та/або здійснити SWOT-аналіз конкретного питання, що розглядається у курсовому проєкті зі сталого розвитку. Взірєць SWOT-аналізу представлено у «Додатку З».**

Додатки оформлюються як продовження НМКП зі сталого розвитку на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку появи посилань на Додатки по тексту курсового проєкту. Кожен новий Додаток оформлюють з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований наверху сторінки малими літерами з першої великої літери симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком великими літерами друкується слово «ДОДАТОК _____» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки А, Б, В, та ін., за винятком літер: Г («г» – дзвінке), Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад: «Додаток А» та ін.

Кожен додаток позначається окремо, приклад: «Додаток А». Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумеруються у межах кожного додатка. У цьому випадку перед кожним номером ставлять позначення Додатка (літеру) і крапку, наприклад: Додаток А.2 – другий розділ додатка А; Додаток В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В. Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені у додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу Додатка Д; формула (А.1) – перша формула Додатка А.

Для спрощення сприйняття матеріалу курсового проєкту – рекомендується в одному Додатку розміщувати один ілюстративний матеріал (таблицю або рисунок).

Перелік літературних джерел у НМКП зі сталого розвитку слід розміщувати одним із таких способів: **у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні курсових проєктів)**, або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків наукових та статистичних, аналітичних джерел. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. **Приклад оформлення списку джерел наводиться у «Додатку К».** У НМКП зі сталого розвитку рекомендується подавати **Перелік літературних джерел** у порядку цитування).

ПОРЯДОК ЗАХИСТУ НАСКРІЗНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Виконаний курсовий проєкт, оформлений відповідно до вищенаведених вимог, підписується здобувачем вищої освіти і передається на кафедру для реєстрації, перевірки та рецензування науковим керівником.

Захист НМКП зі сталого розвитку проводиться в кінці 5-го семестру – публічно, кожним здобувачем індивідуально, прилюдно, на засіданні спільної міжкафедральної комісії, до складу якої входять провідні науковці та викладачі НАУ, стейкхолдери та майбутні роботодавці (за згодою). Крім об'єктивного оцінювання результатів НМКП зі сталого розвитку, спільна міжкафедральна комісія може рекомендувати найкращі розробки здобувачів вищої освіти до подання їх на розгляд до «Інкубатора стартапів та інноваційних ідей» НАУ з метою їх подальшої практичної реалізації.

Під час захисту НМКП зі сталого розвитку здобувач повинен показати знання теми, ступінь оволодіння науковими методами дослідження, вміння самостійно, логічно та обґрунтовано викладати положення курсового проєкту, робити самостійні узагальнення та висновки, визначати основні тренди та стратегічні пріоритети сталого розвитку відповідно до обраної теми досліджень; здатність до самостійних наукових досліджень, навички та уміння чітко, логічно та обґрунтовано викладати положення курсового проєкту, робити самостійні висновки та узагальнення. Під час захисту НМКП зі сталого розвитку здобувач використовує підготовлену ним презентацію по темі курсового проєкту.

НМКП зі сталого розвитку допускається до захисту за умови її наявності у «зшитому», скріпленому вигляді, наявності презентації та реєстрації у журналі курсових проєктів кафедри.

НМПК зі сталого розвитку не допускається до захисту, якщо:

- у курсовому проєкті відсутні певні структурні частини (розділи, вступ, висновки, список використаних джерел);
- курсовий проєкт представляє собою плагіат чужих наукових праць, чужого курсового проєкту;
- у курсовому проєкті відсутні посилання по тексту на використані джерела, або джерела статистичних даних, які використовує здобувач є застарілими (понад п'ять років тому від дати написання курсового проєкту);
- у курсовому проєкті представлені таблиці та рисунки (графіки), у яких застосовано старі статистичні дані;
- оформлення проєкту не відповідає вимогам, викладеним у методичних рекомендаціях до виконання НМПК зі сталого розвитку;
- зміст роботи не розкриває тему курсового проєкту.

До захисту курсового проєкту здобувач готує презентацію та повідомлення до 10–15 хвилин, у якому стисло слід висвітлити:

- мету та завдання НМПК зі сталого розвитку;
- головні результати дослідження, рекомендації і висновки курсового проєкту зі сталого розвитку.

Після презентації та виступу під час захисту НМПК зі сталого розвитку здобувач відповідає на питання по темі курсового проєкту, які здобувачу задають члени спільної міжкафедральної комісії, до складу якої входять викладачі кафедри міжнародних економічних відносин, провідні науковці та викладачі НАУ, стейкхолдери та майбутні роботодавці (за згодою).

Оцінка НМПК зі сталого розвитку здійснюється спільною міжкафедральною комісією згідно з наступними критеріями:

- відповідність змісту НМПК зі сталого розвитку темі;
- повнота, системність, комплексність висвітлення проблеми;
- наявність взаємозв'язку між параграфами, розділами;
- логічність структури курсового проєкту;
- наявність використання аналітичних та статистичних досліджень;

- самостійність здійснення узагальнень, висновків;
- поєднання теорії та практики;
- аргументованість висновків;
- наявність у роботі сучасних статистичних та аналітичних даних;
- своєчасність виконання графіку написання курсового проєкту;
- відповідність вимогам оформлення НМПК зі сталого розвитку;
- якість презентації/доповіді і відповідей здобувача на запитання членів спільної міжкафедральної комісії.

Спільна міжкафедральна комісія оцінює захист НМПК зі сталого розвитку на основі системи ECTS і чотирьох-бальної системи.

Оцінювання курсового проєкту

Відмінно (90–100). Тема НМПК зі сталого розвитку розкрита комплексно, системно, творчо; здійснено емпіричне обґрунтування взаємозв'язків об'єкта дослідження; надані рекомендації щодо вирішення окремих проблем практичної ситуації. Курсовий проєкт виконаний самостійно, були враховані всі зауваження і побажання наукового керівника під час його доопрацювання здобувачем напередодні захисту. Графік написання НМПК зі сталого розвитку було дотримано. Проведено аналіз емпіричного матеріалу, у т.ч. за допомогою статистичних та аналітичних методів, економетричних методів, методів SWOT-аналізу. Доповідь здобувача і відповіді на запитання під час прилюдного захисту курсового проєкту були логічними, послідовним та аргументованими. Оформлення НМПК зі сталого розвитку виконано з урахуванням всіх вимог «Методичних рекомендацій до виконання наскрізного міждисциплінарного курсового проєкту зі сталого розвитку для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»».

Добре (75–89). Тема НМПК зі сталого розвитку розкрита достатньо повно; розділи між собою логічно пов'язані; висновки та узагальнення є достовірними і аргументованими, підкріплені

статистичним та емпіричним матеріалом. Натомість, курсовий проєкт містить певні недоліки, аргументи є поверховими або базуються на застарілих даних, здобувач мало використовує першоджерела. Відповіді на запитання членів комісії, в основному, є правильними, але мають певні неточності. НМПК зі сталого розвитку більшою мірою відповідає вимогам «Методичних рекомендацій до виконання наскрізного міждисциплінарного курсового проєкту зі сталого розвитку для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»».

Задовільно (60–74). Тема НМПК зі сталого розвитку в основному розкрита. Натомість, курсовий проєкт має системні недоліки змістовного характеру. Здобувачем нечітко сформульована мета курсового проєкту, зроблені висновки не відповідають визначенням у вступі завданням. В аналітичній частині НМПК зі сталого розвитку переважає описовість; підбірка інформаційних та аналітичних матеріалів не завжди є обґрунтованою; пропозиції, узагальнення та рекомендації курсового проєкту містять положення, що обґрунтовані недостовірно. Відповіді на запитання членів спільної міжкафедральної комісії присутні, але є частково правильними або ж неповними. Курсовий проєкт виконаний у неналежний термін, з порушенням графіку його виконання без поважних причин. Є зауваження щодо оформлення НМПК зі сталого розвитку.

Незадовільно (35–59). Тема НМПК зі сталого розвитку не розкрита. Висновки не відповідають меті курсового проєкту. Розділи логічно та за змістом не пов'язані між собою, предмет дослідження відрізняється у різних розділах. Не використовуються сучасні джерела наукової і статистичної інформації. У НМПК зі сталого розвитку аналіз теми виконаний поверхово, переважає описовість. У НМПК зі сталого розвитку наявний плагіат. Незадовільним є оформлення курсового проєкту. Відповіді здобувача вищої освіти на запитання членів спільної міжкафедральної комісії із захисту НМПК зі сталого розвитку відсутні, є неточними та/або неповними.

**ПЕРЕЛІК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ВИКЛАДАЧІВ
КАФЕДРИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ
ВІДНОСИН І БІЗНЕСУ ФМВ НАУ
З ТЕМАТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

1. Біла С. О. Пріоритети сталого розвитку у модернізації економіки України в умовах євроінтеграції. – 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/21166>

2. Біла С. О. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА ЄС У СФЕРІ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ. – 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/21111>

3. Біла С. О. Перспективи та ризики розвитку відновлюваної енергетики в Україні // Зелений бізнес: життя заради майбутнього: Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції (12–13 квітня 2017 р.). За ред. В. Д. Базилевича, Г. І. Купалової. – К.: ЦП Компрінт, 2017. – С. 27–30. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/38538>

4. Біла С. О. Європейський досвід успішної практики соціальної відповідальності бізнесу: орієнтири для України // ЄВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ В УКРАЇНІ: ЗДОБУТКИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м.Київ, 2 червня 2017 р.). – Київ: Українська асоціація викладачів і дослідників Європейської Інтеграції; Терен, 2017. – с. 35–40. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/38535>

5. Біла С. О. Розвиток відновлюваної енергетики – складова переходу до сталого розвитку: досвід ЄС та України // Цілі сталого розвитку третього тисячоліття: виклики для університетів наук про життя: Міжнародна науково-практична конференція, м.Київ, Україна, 23–25 травня 2018 р.: матеріали конференції. – Київ: Національний університет біоресурсів і природокористу-

вання України, 2018.– Том 1.– С. 53–55. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/40118>

6. Біла С. О. Інституційна підтримка міжнародного економічного співробітництва у сфері відновлюваної енергетики.– Економічний вісник університету.– Збірник наукових праць учених та аспірантів.– Випуск 37/1.– Переяслав-Хмельницький, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2018.– С. 267–275. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/40246>

7. Біла С. О., Гайдай М. Ю. Стратегічні пріоритети сталого розвитку у XXI ст.: досвід країн ЄС та України.– Бізнес-навігатор. Науково-виробничий журнал. Випуск 1–1 (44) 2018.– С. 26–31. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/40122>

8. Біла С. О. Стратегічні пріоритети розвитку світового ринку праці / С. О. Біла // Економічний вісник університету.– Збірник наукових праць учених та аспірантів.– Випуск 41.– 2019.– ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: Переяслав-Хмельницький, 2019.– с. 107–119. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/40818>

9. Біла С. О. Вплив техноглобалізму на реформування світового ринку праці // Сучасні наукові погляди на економічні механізми стимулювання соціально-економічного розвитку: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м.Ужгород, 16 лютого 2019 року) / За заг.ред.: М. М. Палінчак, В. П. Приходько, А. Кругнські.– у 2-х частинах.– Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019.– Ч. 1.– С. 21–24. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/40245>

10. Біла С. О. Пріоритети інноваційного лідерства країн світу на основі “Індустрії 4.0» / С. О. Біла // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: нові виклики та проблеми: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м.Одеса, 19 квітня 2019 р.) / за ред. Деркач Т. В., Кобилянська А. В.– Одеса: МГУ, 2019.– С. 159–162. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/40244>

11. Біла С. О., Пилипенко А. С. Пріоритети забезпечення продовольчої безпеки та вирішення проблеми голоду у світовому господарстві / С. О. Біла, А. С. Пилипенко // Стратегія розвитку України: наук. журн.– К.: НАУ, 2019.– № 2.– С. 35–43. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/42705>

12. Біла С. О., О. В. Івасик. Пріоритети забезпечення безпеки розвитку ядерної енергетики: світовий досвід / С. О. Біла, О. В. Івасик // Науковий вісник Ужгородського національного університету.– 2019.– Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство».– Випуск 26.– Частина 1.– С. 11–16. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/42727>

13. Біла С. О., Овчаренко К. Ю. Роль «зеленої енергетики» у забезпеченні міжнародної економічної безпеки / С. О. Біла, К. Ю. Овчаренко // Стратегія розвитку України: наук. журн.– К.: НАУ, 2019.– № 1.– С. 26–34. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/40819>

14. Сидоренко К. В. Управління міжнародною конкурентоспроможністю виробничої інфраструктури аеропортів в досягненні цілей стійкого розвитку: теоретико-методичний підхід / К. В. Сидоренко // Стійкий розвиток підприємств у міжнародному економічному просторі: Монографія / За редакцією Ареф'євої О.В.– К.: Видавництво, 2018.– 364 с.– С. 50–64.

15. Сидоренко К. В. Вплив світових криз на формування глобального ринку авіаційних перевезень / К. В. Сидоренко // Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики – 2020: міжнар. наук.-практ. конф., 20 квітня 2020 р.: тези доп.– К., 2020.– Т. 2.– С. 175–180.

16. Набок І. І. Світові та вітчизняні тенденції процесів консолідації в банківській сфері/ І. Набок// Стратегія розвитку України. 2018.– № 2 – с. 106–111.

17. Набок І. І. Проблема бідності в сучасній світовій економіці/І.І. Набок // Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі: міжнародна науково-практична кон-

ференція, м. Київ, 10 квітня 2019 р.: тези доп.– К.: НАУ-друк, 2019.– С. 57–60.

18. Набок І. І. Світовий ринок продовольства: стан розвитку та чинники продовольчої безпеки/ І. І. Набок, М. С. Рогач // Інфраструктура ринку: електронний науково-практичний журнал, 2019.– Вип. 5.– с. 3–9. Index Copernicus: Indexed in the ICI Journal Master List

19. Набок І. І. Сучасний стан та перспективи розвитку світового ринку альтернативної енергетики/ І. І. Набок, В. О. Ковтун // Стратегія розвитку України. 2019.– № 1 – с. 118–124.

20. Набок І. І. Сучасні тенденції на ринку злиття і поглинання в Україні як основний індикатор інвестиційних можливостей/І.І.Набок// Сучасні аспекти модернізації науки в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, Київ; Варшава, 07 лютого 2021 р. / за ред. Є. О. Романенка, І. В. Жукової. Київ; Варшава: ФОП КАНДИБА Т.П., 2021.– с. 168–172.

21. Прокоп'єва А. А. Світова економічна криза 2020 у контексті забезпечення економічної безпеки України.– Зб.науково-практичної конференції студентів, аспірантів і викладачів. Підсекція «Міжнародні відносини» (25–27 березня 2020 р.).– К.: ДУІТ, 2020.– С. 292–294.

Додаткова іноземна література за тематикою сталого розвитку

1. EUROPE2020 A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>

2. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

3. Tracey Strange, Anne Bayley. Sustainable Development: Linking Economy, Society, Environment (OECD Insights) – 142 pages – OECD (March 6, 2009)

4. Stephen M. Wheeler, Timothy Beatley. Sustainable Urban Development Reader (Routledge Urban Reader Series) – 630 pages – Routledge; 3 edition (November 6, 2014)
5. Bhoendradatt Tewarie. Sustainable Development – 306 pages – Hansib Publishing (Caribbean), Limited; UK ed. edition (February 1, 2016)
6. Margaret Robertson. Sustainability Principles and Practice – 418 pages – Routledge; 2 edition (March 15, 2017)
7. John Blewitt. Understanding Sustainable Development.– 406 pages – Routledge; 2 edition (October 3, 2014)
8. Pamela Matson, William C. Clark, Krister Andersson. Pursuing Sustainability: A Guide to the Science and Practice – 248 pages – Princeton University Press; 1 edition (March 29, 2016)
9. Steven Cohen, William Eimicke, Alison Miller. Sustainability Policy: Hastening the Transition to a Cleaner Economy – 288 pages – Jossey-Bass; 1 edition (January 27, 2015)
10. Marc J. Epstein, Adriana Rejc Buhovac. Making Sustainability Work: Best Practices in Managing and Measuring Corporate Social, Environmental, and Economic Impacts – 308 pages – Berrett-Koehler Publishers; 2 edition (April 2, 2014)
11. Peter N. Hess. Economic Growth and Sustainable Development – 536 pages – Routledge; 1 edition (May 5, 2013)

**РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ОФІЦІЙНИХ САЙТІВ
МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УКРАЇНСЬКИХ
ОРГАНІВ ВЛАДИ, ДІЯЛЬНІСТЬ ЯКИХ ПОВ'ЯЗАНА
З ВИСВІТЛЕННЯМ СИСТЕМНИХ ПИТАНЬ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ**

1. Офіційний сайт ООН – <http://www.un.org>. На сайті міститься різноманітна аналітична та статистична інформація, що ілюструє найважливіші тенденції сталого розвитку розвитку у світовому масштабі.

2. Комісія ООН з торгівлі та розвитку – www.unctad.org. На сайті у вільному доступі є статистична інформація про платіжний баланс – експорт, імпорт товарів та послуг, рух прямих, портфельних та інших інвестицій усіх країн-членів ООН.

3. Євростат – ec.europa.eu/eurostat. Сайт містить статистичну інформацію, соціально-економічні та макроекономічні показники, фінансові та екологічні індикатори розвитку країн ЄС та їх партнерів, показники, що ілюструють стан сталого розвитку країн ЄС.

4. Світовий банк – www.worldbank.org. На сайті у вільному доступі є статистична інформація про макроекономічні показники світового розвитку та ін.

5. Міжнародний валютний фонд – www.imf.org. На сайті у вільному доступі є статистична інформація, представлено основні макроекономічні показники країн світу, висвітлюються дані щодо зовнішньої заборгованості країн світу тощо.

6. Світова організація торгівлі – www.wto.org. На сайті у вільному доступі є статистична інформація про світову, регіональну та зовнішньоторговельну діяльність країн світу, торгівлю послугами ін.

7. Центральне розвідувальне управління США (ЦРУ) – www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/. Сайт містить аналітичну та статистичну інформацію, макроекономічні показ-

ники та фінансові індикатори, інформацію про сталий розвиток країн світу та регіональних угруповань.

8. Організація економічного співробітництва та розвитку www.oecd.org. Майте містить статистичну інформацію, макроекономічні та соціально-економічні показники, міжнародні торгові і фінансові індикатори країн-членів ОЕСР, Китаю, Індії, Бразилії та інших країн світу.

9. Перелік Інтернет-адрес Центральних банків країн світу – www.bis.org/cbanks.htm

10. Національний банк України – www.bank.gov.ua. На сайті НБУ у вільному доступі є статистична інформація про основні економічні показники діяльності банківської системи України та про платіжний баланс України.

11. Державний комітет статистики України – www.ukrstat.gov.ua. На сайті у вільному доступі є статистична інформація про макроекономічні та галузеві показники соціально-економічного розвитку України, про показники експорту- імпорту, про стан екології та сталого розвитку України.

12. Міністерство фінансів України – www.minfin.gov.ua. На сайті у вільному доступі є статистична інформація про виконання державного бюджету України, динаміку зовнішнього та внутрішнього боргу України, інвестиції у відновлювану «зелену» енергетику та ін.

13. Офіційний веб-портал Кабінету міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua/> Сайт Кабінету міністрів України містить інформацію та корелюється з усіма міністерствами та відомствами України, які здійснюють публічне управління та відповідають за діяльність України на світовому ринку у всіх сферах міжнародних економічних відносин та виконання цілей сталого розвитку.

14. Офіційний веб-портал Верховної Ради України – <https://rada.gov.ua/> Сайт містить всі прийнят Верховною Радою Закони України, ратифіковані Міжнародні Угоди та ін. прийняті Верховною Радою України нормативно-правові документи, у т. ч. ті, що стосуються сталого розвитку.

15. Офіційне інтернет-представництво Президента України – <https://www.president.gov.ua/> Сайт містить Укази, звернення Президента та всі нормативно-правові документи, які підготовлені та прийняті Офісом Президента України.

16. Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» – <http://ecos.kiev.ua> / Сайт державного науково-дослідного інституту, на якому представлено актуальні розробки з тематики сталого розвитку.

Під час підготовки НМКП зі сталого розвитку здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» мають опрацьовувати міжнародне та українське законодавство, нормативно-правові документи, офіційно прийняті стратегії сталого розвитку та ін. офіційні матеріали, що стосуються тематики сталого розвитку.

Додаток В

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
І БІЗНЕСУ**

**НАСКРІЗНИЙ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ КУРСОВИЙ
ПРОЄКТ
ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

**на тему: «Назва теми НМКП зі сталого розвитку,
яку обрав здобувач вищої освіти»**

Виконав:

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
3 курсу, групи МЕВ-302
П.І.Б. здобувача Ващенко Василій Іванович

Науковий керівник:

Посада, науковий ступінь,
вчене звання, П.І.Б. викладача –
керівника НМКП зі сталого розвитку
Доцент кафедри міжнародних
економічних відносин і бізнесу,
к. е. н. Сидоренко К. В.

Київ 2021

Анотація НМКП зі сталого розвитку

П.І.Б. здобувача вищої освіти. Тема: «...вказати тему» на укр. мові.
Анотація – 10–15 узагальнюючих тему НМКП зі сталого розвитку змістовних речень.

Ключові слова: 10–15 ключових слів.

Гайдай М. Ю. «Стратегічні пріоритети сталого розвитку у XXI ст.: досвід країн ЄС та України».

Анотація: Особливу увагу у міждисциплінарному курсовому проєкті зі сталого розвитку приділено дослідженню сутності та принципам сталого розвитку у світовій та європейській практиці, що передбачає комплексне врахування економічних, соціальних та екологічних складових економічного зростання. Розглянуто системні дисбаланси соціально-економічного розвитку країни, що виникають внаслідок ігнорування принципів сталого розвитку, визначено шляхи їх подолання. Обґрунтовано стратегічні пріоритети сталого розвитку в країнах ЄС та в Україні, що пов'язані з інноваційним, «розумним» типом економічного зростання, з переходом до відновлюваної енергетики, практичним втіленням проєктів «розумний будинок» та «розумне місто»... 10–15 речень.

Ключові слова: сталий розвиток; стратегічні пріоритети; відновлювана енергетика; «розумне місто»; інновації; економічне зростання; країни ЄС; Україна.

П.І. Б. здобувача вищої освіти та тема: «...вказати тему» на англ. мові.

Summary: 10–15 узагальнюючих тему НМКП зі сталого розвитку змістовних речень.

Keywords: 10–15 ключових слів.

Gaidai M. Y. «Strategic priorities of sustainable development in the 21st century: experience of EU and Ukraine».

Summary. *Special attention was paid to the determination of essence and principles of sustainable development used in international and European practice that provides with the complex based on economic, social and ecological aspects of the economy growing. On the basis of selection of system problems of socio-economic development, that arise from violation of environmental-economic balance and ignoring of principles of sustainable development, the typical macroeconomic imbalances encountered by country were educed. Special attention in the article was paid to the ground of strategic priorities of sustainable development in the EU countries and Ukraine, related to the innovative, «smart» type of the economy growing, with the transition from traditional «carbon» energy sources to the *renewable ones and practical realization of «smart home» and «smart city» projects.....* 10–15 речень.*

Keywords: sustainable development; strategic priorities; *renewable* energy sources; «smart city»; innovations; economy growth; EU countries; Ukraine.

Приклад змісту курсового проєкту

ЗМІСТ.....	стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. РОЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У РЕФОРМУВАННІ СВІТОВОГО ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	
1.1. Еволюція теорій сталого розвитку у світовій економічній науці.....	6
1.2. Пріоритетні сектори та галузі сталого розвитку у світовій економіці.....	14
1.3. Роль міжнародних економічних організацій у регулюванні системних проблем сталого розвитку.....	25
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2. СТАН, СИСТЕМНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІ- ШЕННЯ, СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА: СВІТОВИЙ ДОСВІД.....	
2.1. Державна політика ЄС щодо екологізації промислового виробництва.....	35
2.2. Використання переваг ІТ-технологій у розвитку циркулярної економіки як основи реформування промислового виробництва країн ЄС.....	44
2.3. Міжнародне економічне співробітництво України та країн світу у забезпеченні сталого розвитку та переходу до циркулярної економіки.....	53
2.4. Стратегічні пріоритети структурної перебудови традиційного промислового виробництва світового господарства на засадах сталого розвитку.....	58
Висновки до розділу 2.....	63
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження НМКП зі сталого розвитку. У ХХІ ст. спостерігаються кардинальні зрушення у сфері загострення глобальних проблем розвитку світового господарства, що обумовлює необхідність появи концепції сталого розвитку (**ЗДОБУВАЧ ОБГРУНТОВУЄ АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ НМКП зі сталого розвитку, яку він обрав – 1–2 абзаци**). Така постановка проблеми свідчить про актуальність теми НМКП зі сталого розвитку «Назва теми».

Ступінь розробки проблеми. Проблематику сутності, спрямованості сталого розвитку у різних країнах світу в умовах глобалізації досліджували відомі українські та іноземні вчені. (**НАЗВАТИ ВЧЕНИХ, ЯКІ ДОСЛІДЖУВАТИ ПИТАННЯ ТЕМИ НМКП зі сталого розвитку**) Так, вагомий внесок у дослідження питань сталого розвитку здійснили такі провідні вітчизняні вчені як: М. А. Хвесик, Г. О. Обиход, О. І. Масюк та інші українські вчені (вказати П.І.Б. українських вчених, що працювали за тематикою сталого розвитку). Відомими у світі є наукові доробки провідних зарубіжних вчених, які досліджували сутність та специфіку сталого розвитку: М. Енрайт, М. Портер, С. Розенфельд, І. Толенадо та інші.

Мета НМКП зі сталого розвитку – дослідити сутність, визначити закономірності становлення сталого розвитку (**МЕТА ВІДПОВІДАЄ НАЗВІ ТЕМИ НМКП зі сталого розвитку**).

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення наступних завдань дослідження:

– визначити сутність (**УВАГА!!! ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ТІСНО КОРЕЛЮЄТЬСЯ З ПУНКТАМИ ЗМІСТУ (ПЛАНУ) НМКП зі сталого розвитку**);

– дослідити *пріоритетні сфери сталого розвитку у світовій економіці* .;

– показати *роль міжнародних організацій та держави у стимулюванні сталого розвитку*;

– обґрунтувати ;

- дослідити ;
- визначити особливості ;
- проаналізувати стан та проблеми ;
- систематизувати пріоритети сталого розвитку;
- визначити секторальні пріоритети сталого розвитку

Об’єктом дослідження НМКП зі сталого розвитку є процес становлення та розвитку (Об’єкт дослідження відображає ПРОЦЕС, РОЗВИТОК).

Предметом дослідження НМКП зі сталого розвитку є теоретичні, методологічні та прикладні аспекти сталого розвитку в системі міжнародних економічних відносин, а також – на міждисциплінарному рівні (ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ відображає теоретичні, методологічні та прикладні аспекти сталого розвитку в системі міжнародних економічних відносин, на міждисциплінарному рівні – відповідно до теми НМКП зі сталого розвитку).

Методологія дослідження. Методологічну основу НМКП зі сталого розвитку становлять як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукових досліджень (**СЛІД НАДАТИ ПЕРЕЛІК МЕТОДІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ЯКІ БУЛИ ВИКОРИСТАНІ У НМКП зі сталого розвитку**), у т. ч.: синергетичний підхід, методи аналізу та синтезу, історичного та логічного, індукції та дедукції, каузальний (причинно-наслідковий) метод досліджень; метод абстрагування та конкретизації; метод класифікацій, систематизації та узагальнень; метод статистичних досліджень, графічний метод тощо

Інформаційною базою НМКП зі сталого розвитку є статистичні та аналітичні матеріали, доповіді міжнародних інституцій, законодавчі та нормативно-правові документи та наукові матеріали. (Слід вказати узагальнений перелік використаних джерел інформації). При написанні НМКП зі сталого розвитку використано матеріали Міністерств та відомств України, звіти міжнародних економічних організацій, експертних та громадських організацій, наукові монографії та статті, матеріали міжнародних конференцій, наукові матеріали з Internet.

Структура НМКП зі сталого розвитку складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку літературних джерел та додатків. Повний обсяг курсового проекту становить xx сторінок (з Додатками). У тому числі: обсяг основного тексту – xx сторінок. **(Слід вказати точну кількість сторінок, кількість ілюстративного матеріалу та ін. інформацію)**. Список бібліографічних посилань використаних джерел представлено на x сторінках, що містить xx найменувань (у тому числі xx іноземних джерел). **НМКП зі сталого розвитку** містить ілюстративний матеріал, у т.ч.: xx таблиць та x рисунків (у т.ч. у Додатках на x сторінках розміщено x таблиць та x рисунків).

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦЬ, РИСУНКІВ ТА ІНШИХ ІЛЮСТРАТИВНИХ МАТЕРІАЛІВ У НКМП ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Рис. 1.1. Модель формування ланцюгів створення доданої вартості за М. Портером.

Джерело: [3].

Таблиця 1.2

Кількість трудових мігрантів та їх питома вага у структурі населення в регіонах світу (у відсотках (%), за період 1990–2017 рр.)

Регіон	Кількість міжнародних мігрантів, млн осіб					Зміна числа мігрантів, % 1990–2017	Частка міжнародних мігрантів у загальній чисельності населення, %	
	1990	2005	2010	2015	2017		1990	2015
Світ у цілому	155,2	190,63	213,9	238,4	243,7	+57,0	2,9	3,3
Розвинуті країни	82,0	115,40	127,7	138,2	140,4	+71,2	7,2	11,2
Країни, що розвиваються	73,2	75,24	86,2	100,1	103,8	+41,8	1,8	1,7
Африка	16,0	17,07	19,3	19,8	20,6	+28,8	2,5	1,7
Азія	50,9	53,29	61,3	65,3	75,1	+47,5	1,6	1,1
Європа	49,1	64,12	69,8	72,4	76,1	+55,0	6,8	11,3
Латинська Америка	7,1	6,63	7,5	8,3	9,2	+29,6	1,6	1,5
Північна Америка	27,8	44,49	50,0	52,1	54,5	+96,0	9,8	15,2
Океанія	4,4	5,03	6,0	7,3	8,1	+84,1	16,2	20,6

Джерело. Побудовано за даними ЮНКТАД ООН [14].

Таблиця 1.3

Мінімальна заробітна плата в деяких країнах ЄС та в Україні
(станом на 01.01.2019 р., у національних грошових одиницях)

Країна ЄС	Мінімальна заробітна плата	Гривневий еквівалент
Німеччина	1560 євро	48360 грн
Польща	2250 злотих (519 євро)	16400 грн
Чехія	13350 крон (513 євро)	16300 грн
Словаччина	520 євро	16500 грн
Литва	555 євро	17500 грн
Естонія	675 євро	21300 грн
Україна	-	4200 грн

Джерело: Побудовано на основі даних Єврокомісії та Держстату України [12; 56].

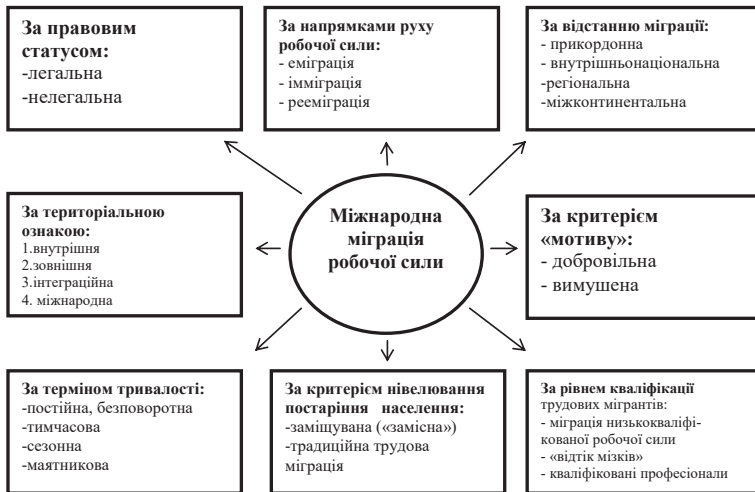

Рис. 1.2. Класифікація форм міжнародної міграції робочої сили

Джерело: Побудовано на основі даних Єврокомісії та Держстату України [12; 56].

ВЗІРЕЦЬ СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНОЇ СХЕМИ

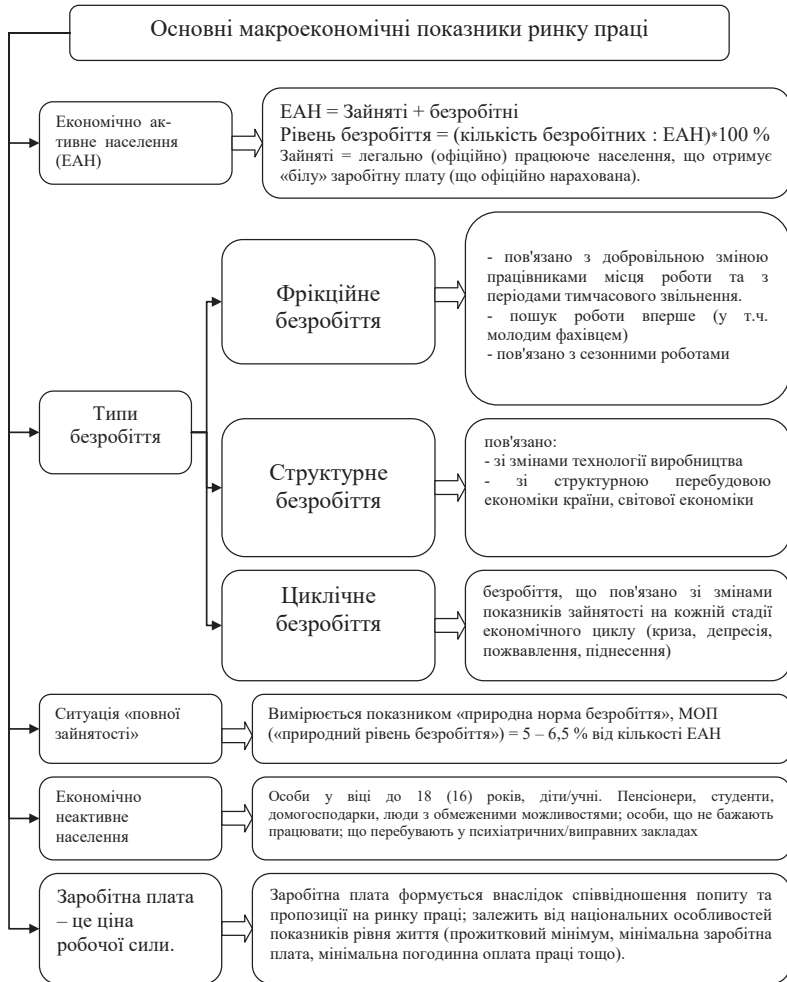

Рис. 2.1. Основні макроекономічні показники ринку праці країни

Джерело. Побудовано за даними: Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія: підручник / В. Д. Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2007. – С. 56–57.

ПРИКЛАД «SWOT-АНАЛІЗУ»

Таблиця 2.2

«SWOT-аналіз» впливу трудової міграції
на соціально-економічний розвиток країни-донора трудових мігрантів

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - зменшення показників (офіційного та реального) безробіття на внутрішньому ринку праці країни внаслідок від'їзду трудових мігрантів за кордон; – зменшення конкуренції між претендентами на одне й те саме робоче місце на внутрішньому ринку праці країни; – зростання купівельної спроможності домогосподарств, до яких трудові мігранти перечислюють валютні перекази; – підвищення рівня кваліфікації та професійних навичок трудових мігрантів внаслідок набуття передового професійного досвіду за кордоном; – за рахунок переказів трудових мігрантів спостерігається зростання ВВП країни, покращуються макроекономічні показники (у т.ч. зростають темпи економічного розвитку країни). Цьому сприяє активізація у сфері торгівлі та у секторі фінансових послуг. 	<ul style="list-style-type: none"> – зменшення можливостей національного розвитку внаслідок відтоку за кордон кращої, найбільш ініціативної та мобільної частини економічно-активного населення, національних трудових ресурсів; – зменшення надходжень до бюджету країни внаслідок скорочення числа потенційних платників податків; – зменшення надходжень до фондів соціального страхування, до пенсійного фонду; – погіршення демографічної ситуації, постаріння населення через зменшення частки осіб працездатного та репродуктивного віку, жінок фертильного віку; – ускладнена соціальна адаптація трудових мігрантів, які повертаються після роботи за кордоном, до місцевих умов праці та життя в країні.

Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - збільшення валютних надходжень до країни за рахунок приватних переказів трудових мігрантів до родини, на батьківщину, позитивно впливає на добробут та купівельну спроможність домогосподарств – родин трудових мігрантів; – активізація внутрішнього споживчого ринку країни, розвиток малого та середнього бізнесу в країні за рахунок зростання споживчих витрат членів сімей трудових мігрантів; – накопичення первісного капіталу трудовими мігрантами, що дозволяє їм розпочинати власний бізнес на батьківщині після повернення із заробітків та ін. – економічна активність (витрати) домогосподарств – сімей трудових мігрантів – сприяє формуванню попиту на продукцію будівництва, сфери освітніх та медичних послуг, торгівлі; зростає надходження непрямих податків до бюджетів всіх рівнів. 	<ul style="list-style-type: none"> - зростання дефіциту фахівців низькооплачуваних спеціальностей бюджетної сфери – вчителів, лікарів, інженерів та ін. – загрожує занепадом соціальної сфери, «отупінням» нації, зростанням смертності в країні та ін. – трудова міграція науковців, спеціалістів інженерних спеціальностей ІТ-спеціалістів загрожує довичним відставанням країни у інноваційній сфері, зниженням конкурентоспроможності країни на світовому ринку; – негативні соціально-психологічні наслідки руйнування сімей трудових мігрантів, недоліки виховання дітей, які залишаються на тривалий час без батьків – трудових мігрантів; – неповернення трудових мігрантів до батьківщини, незворотня трудова міграція погіршує демографічну ситуацію в країні, супроводжує процеси постаріння населення.

Примітка. Складено за даними Global Forum on Migration & Development, ECOSOC United Nations.

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ НАЙМЕНУВАНЬ
ВИКОРИСТАНИХ НАУКОВИХ МАТЕРІАЛІВ,
ЯКІ НАВОДЯТЬСЯ У НМКП ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
У «ПЕРЕЛІКУ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ»**

Увага!

Нумерація переліку літературних джерел у «Переліку літературних джерел» наприкінці НМКП зі сталого розвитку дається в порядку посилання по тексту курсового проєкту на використані джерела.

(Характеристика джерела; приклад оформлення)

Монографія:

Д. Г. Лук'яненко, В. І. Чужиков. Спільний європейський економічний простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей: Монографія. – К.: КНЕУ, 2007. – 544 с.

Підручник.

Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія: підручник / В. Д. Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2007. – 719 с.

Навчальний посібник:

Михайлів З. В., Гаталяк ЕЛ., Горбаль Н. І. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та валютні операції: Навч. посіб. / Михайлів З. В., Гаталяк ЕЛ., Горбаль Н. І. – Л.: Львівська політехніка, 2015. – 234 с.

Наукова стаття.

Глушенко Ю. Н. Стан, проблеми та перспективи співпраці США і ЄС в економічній сфері // Фінанси України. – 2017. – № 4. – С. 13–29.

Біла С. О., Пилипенко А. С. Пріоритети забезпечення продовольчої безпеки та вирішення проблеми голоду у світовому господарстві / С. О. Біла, А. С. Пилипенко // Стратегія розвитку України: наук. журн.– К.: НАУ, 2019.– № 2.– С. 35–43. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/42705>

Тези Матеріали тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських конференціях:

Біла С. О. Пріоритети розвитку аграрного сектору Китаю / С. О. Біла // Китайська цивілізація: традиції та сучасність: матеріали XIV міжнародної наукової конференції.– Інститут Сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАНУ (5 листопада 2020 р.) – Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020.– С. 295–299

Світлана Біла. Циркулярна економіка в політиці сталого розвитку країн ЄС // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські Виміри Сталого Розвитку», 26 червня 2020.– К.: НУХТ, 2020.– С. 34–35 (111 с./2 с.). [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1jvsqDYkQYQUihjgEDMfxAJ3bNUdgQSGe/view>

Закони, нормативно-правові акти та офіційні видання міжнародних організацій країн світу та України

Directive 2014/95/EU: Disclosure of non-financial and diversity information by large companies and groups [online] Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX:32014L0095> [Accessed 2 July 2020].

Global Wealth Report 2018. Research Institute. October 2018. Thought leadership from Credit Suisse Research and the world's foremost experts. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://fpmag.net/wp-content/uploads/2019/11/global-wealth-report-2018-en.pdf>

Продовження додатку К

2017 Cone Communications CSR Study [online] Available at: <https://www.conecomm.com/research-blog/2017-csr-study> [Accessed 11 September 2020].

Закон України «Про захист економічної конкуренції» (від 11 січня 2001 р.) [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>

Закон України «Про захист прав споживачів» (від 15.12.1993 р.) [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>

Оформлення Інтернет-ресурсу (у т.ч. офіційні документи, стратегії, аналітичні доповіді, експертні матеріали тощо).

Хемілтон Д. С., Блокмен С. Геостратегічні наслідки ТТІП // Центр трансатлантичних відносин [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://transatlanticrelations.org/sites/default/files/SR105%20Geopolitics%20of%20TTIP%20Hamilton%20and%20Blockmans.pdf>

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=246581344.

EUROPARC FEDERATION [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.europarc.org/library/europarc-events-and-programmes/european-charter-for-sustainable-tourism/>

Оформлення офіційного сайту державних, міжнародних та громадських організацій, представлених на Інтернет-ресурсах.

Офіційний сайт: Finance and Economic date (Quandl). [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.quandl.com>

Закінчення додатку К

Офіційний сайт Одеської обласної державної адміністрації.– [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://oda.odessa.gov.ua/>
Конференція ООН з торгівлі та розвитку. ЮНКТАД [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.unctad.org>

Іноземні джерела:

Viner J. The Customs Union Issue. New York: Carnegie Endowment for International Peace, 1950.– 134 p.

Cordell A. Nothing Fails Like Success: Online Growth in the Offshore World/ Cordell A. // Journal of Internet Banking and Commerce.– 2017.– № 06.– P.25–30.

Hungary: Selected Issues and Statistical Appendix // IMF Staff Country Reports.– April, 2017.– № 00/59.– P.12–15.

Amao, Olufemi. (2013), Corporate Social Responsibility, Human Rights and the Law: Multinational Corporations in Developing Countries (Routledge Research in Corporate Law, Routledge, UK.

Навчальне видання

**БІЛА Світлана Олексіївна,
СИДОРЕНКО Катерина Вікторівна**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання наскрізного міждисциплінарного
курсowego проєкту зі сталого розвитку
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Підписано до друку 10.03.2021 р.
Формат 60x84/16. Ум-друк. арк. 3,52.
Наклад 100 прим. Зам. № 2103-09.

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
Тел. +38 050 7775901 +38 048 7959160
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.feniksbooks.com